

KOLLÁZSOLT LÉT TOLLPIHÉKKEL

[DOI 10.35402/kek.2022.4.3](https://doi.org/10.35402/kek.2022.4.3)

Lévén amúgy is Icsu a képes beszéd művésze, az életmű vagy az aktuális kiállítás (Moha Ház, 2022) még az értetlenkedőnek is vallomásos tud lenni. Képtervező, tipográfus, grafikus, festő, filmbeszélő, illusztrátor, (és tetszés szerint folytatható a sor) – ha megszólal, címet ad, ezzel mindenképp üzen, közvetít, sugall és megnevez. Adott hát a képközlés, melyet itt most szóbeli alkotókedvvel kéne reprodukálni, ami ismerten lehetetlen feladat – még ha leíró szövegtartományokat preklasszikus modulációkkal cizellálnék is. De saját képességem most mellékes, Icsuról van szó, akinek ha szemrevételezzük néhány kiállítás-címét (csak kapkodva: *Megdézsmált szerelem; Halak; Városom; Levelek; Bogaraim; Mesék, történetek tücskökkel, bogarakkal; Kicsinyeim; Pixeleim; Részben; Képmutatás; Itt rajtad kívül senki be nem léphetett volna; Más-kép; Karantén Körök* satöbb.), majdnem magától kínálkozik a portré. Egyszerre óriásnagy és telefonképernyős, beszédesen találékony és aprólékosan foltokra bontó, bibelődő és iramodós, kontemplálódva úszkáló némaság és háborús pusztítás utáni lehangoltság, levéltitkosan személyes és harsogóan nyilvános, zavarodottan moderált és élvetegen játszadozó ugyanakkor. Még könyvcímlap- és burkolótervei is ilyenek, a szabatos szigorúság éppúgy fölfekszik lapjaira, mint a képernyő-rikató egyhangúság, a halmotívumok meg madarak, istennők és romhalmazok kavalkádja. Eszszévilág, versvilág, érzületesztétika hullámszik kezei alatt, párban az együttérezés, a remény, a vágyvalóság és vízió, fenyegetés és kijelentés gesztusaival.

E tematikus barokk a technikai narratívákkal karol össze. Legtöbb képén, grafikai lapján legalább három-négy réteg fekszik fel, néhány nagyobb méretű munkáján a kegyetlen eleganciával formált ürestér-változatok és a sokrétegű életvilág-interpretációk hömpölyögnek egybe vagy úsznak a síkba. Egybe, de keretbe is, vagy azon túl. Nem önti vödörszám a közlést, de a visszafogott diskurzusban is árnyalt szövedékként ott sejlik-rejlik a máskéntgondolás ördögöcskéje, a tengerhullám leple alatti világsötét színes tartománya, a folthatások színskálája melletti érzületesztétika kéretlensége. Például a háborús jelenetek madaracskái, a szótlanságba költöző-menekülő hiányérzet

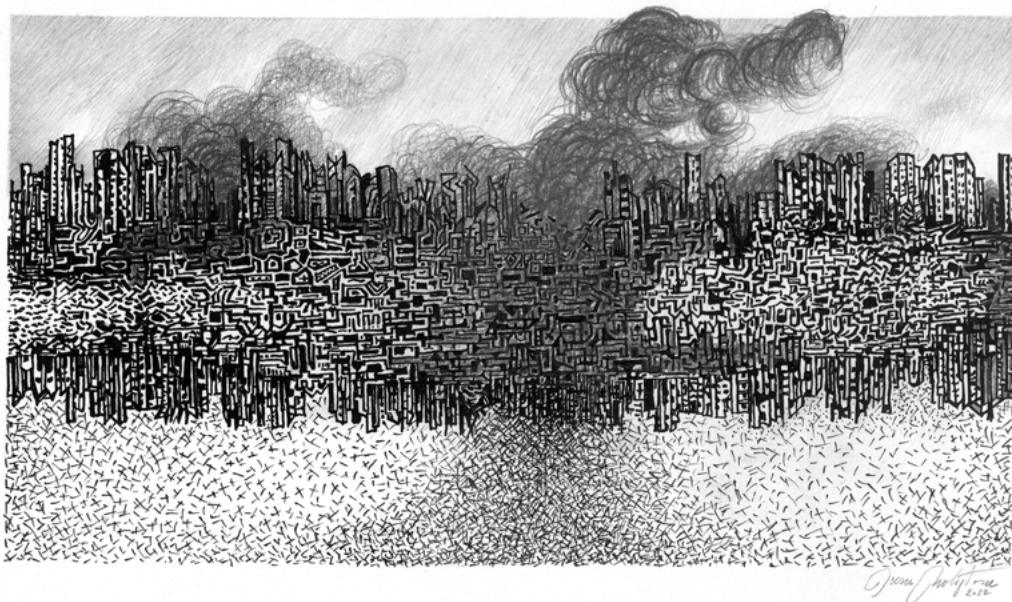
sokkal lázítóbban ellenpontoz, mintha hullahegyek dózerolását illusztrálná elbeszélői, fotorealista szótlansággal. Seregnyi munkája újabban nincs is meg a kollázsolási techno-örület pajkossága nélkül, de mikor mindez számítástechnikai brillírozással vedletten már a kihívásokon inneni iróniával találkozok, akkor az aprólékos díszmotívumok szinte kiteszik a látnivalók nagyobb terjedelmét, sőt a semmi-nihil tereinek megnyitása révén mintegy saját kompozícióival (*Halak, Karantén-mesék, Pixeleim* filmek) is szembeszegülő gyakorlatot vállal. Átfest, kitöröl, felnagyít, virazsíroz, archaikus témákat vagy technikákat, motívumokat vagy ideálokat arranzsál olyan mezőbe, melynek határai nemcsak láthatatlanok, de képzeleti munkával is csak alig rajtakaphatók.

Ha nem pusztán a körülíró kiállítás-címet, hanem a művek saját hangját keresem, akkor is a mély emberség és latinus illanások egyvelege lep meg. Egy turul-kiterjedésű ragadozó madár a birtokaként megült kalitkában úgy tartja fogva halzsákmányát, mintha klasszikus heraldikai szereplők megtréfált illusztrációja lenne mindez, valami spanyolos eleganciájú színpadképi díszletként. A közlésrétegek olyan sűrű elbeszélésmódjai ezek, mintha képi szabadvers vagy pszichopedagógiai tesztfelvétel szereplői lennének. De így is csupán elsődleges vizuális síkját adják ezek a közlendőnek, maga a képhelyzet a morbiditás egyperces novellája, korunk franciás-olaszos-spanyolos abszurdja mellett az Icsu-humánus egészen őszinte megjelenítésében is iróniába forduló kihívást érvényesít. Pataki Gábor szakszerűen értő soraiban mindezeknek neve is, műfaja is van, magam csak a tétova látogató impressziói közül morzsolgatók itt össze dadogó kecskerímeket. Icsu azonban rajzok, szitanyomatok, litográfiák, állatgövi jegyek posztreneszansz albuma, tónusbeszéd, indulatgrafikai kiáltások, nyelvjátéki narratívák, örömezés-kompozíciók, képből kiúszó figurák posztironikus idősíkjáival, klasszicizáló posztamensek, felnőttmese-majmolások mellett (a legkonvencionálisabb grafikai eszköztárral is briliáns technikával bánva) mesél valminő Icsuizmus jegyében, az átértelmezést is újraértelmezve, légifolyosóból is csempeburkolatot formálva, rokkó szalonból is angyalfutópályát eszkábálva,

a legklasszikusabb boltozatdíszből is halcsontvázat asszociálva. Bogarai, avagy tücsökbogarai is romantikus pamflet-címlapokká, vásári képregénnyé fejlenek, de nem ám a megnevezés jogával kiegészülve, hanem a pajkos kérdezés szertartásával invokálva. Ebben a feszültséget állító szándékú értékke formál, (Roland Barthes kifejezésével) „álcázott determinizmust” valamely performatívan és dekoratívan kimódolt létfilozófiában talán úgy közvetít, hogy a halmotívum kitartó, s a pillekönnyedség megtartó bohémsége a legelemből élménytónus marad. Egy-egy vonala úgy él önálló életet, mint mi mindannyian, amikor éppen nem állítmányok vagyunk, hanem megjeleníthető alanyok...

E kollázsolt létben minden, ami kézbe kapható lenne, éppen a fogástól válik légies köddé, vagy éppen önmaga turbulens narrációjába betegszik bele. Icsu motivikája a felelősség is ugyanakkor, képi elemei alatt-mögött-körül szinte sistereg a

felelős figyelmeztetés, a sorsváltozatok érzékelésének áhitata. Ezt is csak sugallja, de nem tukmálja. Légiessége ugyanakkor önkreatív lételem is, a mozgásdinamikai kísérletekbe öntött festéktubus sem lenne közhelyes nála, hisz meg kellene legyen érzékelhető mentális közlés-rétege is. Légyen meseregény vagy politikatörténeti kötetcímlap, térillusztráció vagy reklámgrafikai testcsel, a diszharmoniókból tákolt egyensúlyban is mindig ott van valamelyest a fricska, a „mégsem csak úgy van az!” derűje, a kihívó pajkosság, impertinens élcelődösség, háborgó igazságérzet, de legtöbbször a szánandóság kívülről láthatóságának jegyeivel, a tudomásulvétel kényszerével, a tollpihés kiszolgáltatottság értelmezési önkényével társítottan. Lehet a világ pocsék, de rálátni csakis méltó derűvel érdemes. Talán innen is a neve, ezért a tollhegye, pontocska és eliramodó vonalacska aprólékos jellemrajza a legtöbb művén. Icsu. Ennyi.

Molnár Icsu István *Naplórészlet I.*
Tus, ceruza, 16,5 × 30 cm, 2022